

زبان شناسی پیکره‌آ

مجموعه مقالات نخستین همایش ملی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

همایش ملی زبانشناسی پیکره ای (نخستین : ۱۳۹۴ : تهران)
مجموعه مقالات نخستین همایش ملی زبانشناسی پیکره ای اسبه کوشش آزاده
میرزائی ابرگزارکننده | انجمن زبان شناسی ایران.
تهران : نشر نویسه پارسی، ۱۳۹۴.
۲۴۹ ص.: مصور، جدول، نمودار.
همایش های انجمن زبان شناسی ایران؛ ۲۳.
۹-۲۱-۷۰۳۰-۶۰۰-۹۷۸-۲۰۰۰۰۰ ریال

لیبا

زبان شناسی پیکره ای -- کنگره ها
زبان شناسی -- ایران -- کنگره ها
میرزائی، آزاده، ۱۳۵۸ - ، گردآورنده.
انجمن زبان شناسی ایران.

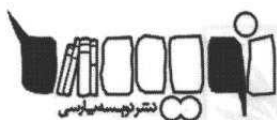
P۱۲۸/۳۴۸ ۱۳۹۴

۴۱/۱۸۸

۴۰۲۹۴۳۹

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
شابک
وضعیت فهرست نویسی
موضوع
موضوع
شناسه افزوده
شناسه افزوده
رده بندی کنگره
رده بندی دیویی
شماره کتابشناسی ملی

نشر نویسه پرسی

انجمن زبان‌شناسی ایران

تهران، صندوق پستی ۱۳۷۹-۱۶۷۶۵

تلفن: ۷۷۰۵۳۳۴۶

نمابر: ۷۷۰۵۳۳۴۶

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۰۵۳۷۷۸۸۹۹۰۰

وبگاه نشر نویسه پرسی:

www.neveesch.com

تهران، بزرگراه چمران، پل مدیریت، خیابان علامه

طباطبایی جنوبی، دانشکده ادبیات فارسی و

زبان‌های خارجی دانشگاه علامه طباطبایی، طبقه

اول، اتاق ۱۱۷، صندوق پستی: ۱۵۹۷۶۳۳۱۱۱

تلفن: ۸۸۶۹۰۰۲۲، نمابر: ۸۸۶۹۰۰۲۲

www.lsi.ir

دارای درجه علمی - پژوهشی

نمایه شده در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)

همه حقوق محفوظ و متعلق به «نشر نویسه پرسی» است.

تکثیر، انتشار و ترجمه این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، بدون مجوز قبلی و کتبی ممنوع

و مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

شابک: ۹-۲۱-۷۰۳۰-۶۰۰-۹۷۸

ISBN: 978-600-7030-21-9

مجموعه مقالات نخستین همایش ملی زبان‌شناسی پیکره‌ای

امیر احمدی

محمد محرابی www.mehraabi.com

محمد محرابی www.mehraabi.com

روز

۳۰۰ نسخه

اول، ۱۳۹۴

۲۰۰۰۰ تومان

نسخه‌ویرا و نسخه‌پرداز

طرح جلد و یونیفورم

صفحه‌آرایی و آماده‌سازی چاپ

چاپ و صحافی

شمارگان

نوبت چاپ

قیمت

مجموعه مقالات نخستین همایش زبان‌شناسی پیکره‌ای

برگ‌زکننده

انجمن زبان‌شناسی ایران

با همکاری

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC)

نشر نویسه پارسی

سازمان همایش

دکتر آزاده میرزائی دبیر علمی

دکتر سپیده عبدالکریمی دبیر اجرایی

کمیته علمی

دکتر ویدا شقاقی دانشگاه علامه طباطبایی

دکتر کورش صفوی دانشگاه علامه طباطبایی

دکتر مصطفی عاصی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دکتر محمود بی‌جن‌خان دانشگاه تهران

دکتر شهرام مدرس خیابانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

دکتر آزاده میرزائی دانشگاه علامه طباطبایی

هیئت داوران

دکتر ویدا شقاقی دانشگاه علامه طباطبایی

دکتر محمد بحرانی دانشگاه صنعتی شریف

دکتر فاطمه بهرامی دانشگاه شهید بهشتی

دکتر آزاده میرزائی دانشگاه علامه طباطبایی

کمیته اجرایی

زهره ابراهیم‌بانکی، سمیرا دیلمقانی، سلیمه زمانی، طاهره همتی، آذین شهریاری‌فر

ذلیخا عظیم‌دخت، ریحانه منظوری، شاهد زندیه‌راد، مریم محمدی

فهرست مطالب

۱۳	پیشگفتار
۱۵	تولید پیکره واحدهای اسمی فارسی
محمد عبدوس - بهروز مینایی بیدگلی - حمیدرضا قدمنان
۳۳	KSLexicon واژگان زبانی سوران
هاوری حسینی - هادی ویسی - محمد محمدمامینی
۵۱	معرفی پیکره فارسی روز
فرهاد قربانزاده
۷۱	بررسی پیکره بنیاد واژه‌های هم‌آیند با "ایران" در چارچوب
رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی
رضا خیرآبادی - معصومه خیرآبادی
۸۷	Developing a Dynamic Domain-specific Parallel
Corpus of English and Persian Religious Texts
Ali Beikian - Mehran Borzoufard
۱۲۱	حوزه‌های معنایی حروف اضافه
زهره کوثری فرد - پروانه خسروی زاده - محرم اسلامی
۱۳۱	از زبان‌شناسی پیکره‌ای تا پیکره زبان‌آموز
سعید صفری
۱۵۳	تهیه پیکره گروه‌های نحوی استاندارد برای تجزیه سطحی
جملات فارسی
شادی حسین‌نژاد - طاهره امامی آزادی - یاسر شکفته
۱۷۵	ساخت واژه-متن‌های تخصصی و عمومی زبان فارسی بر اساس
بسامدگیری واژه‌های نقشی و محتوایی
آزاده میرزائی - پگاه صفری
۱۹۳	پایگاه داده‌های زبان فارسی و پیکره تاریخی آن
مصطفی عاصی - سعیده قندی

فهرست مطالب

- ۲۲۱ فارسی‌نت و تعامل با پیکره‌های متنی
مهرنوش شمس‌فرد
- ۲۲۹ پیکره دادگان نحوی زبان فارسی
منوچهر کوهستانی
- ۲۳۷ پیکره متنی زبان فارسی
طاهره امامی آزادی
- ۲۴۳ پیکره گزاره‌های معنایی زبان فارسی پراپ‌بنک، فریم‌نت و
وربنت زبان فارسی
آزاده میرزائی

پیشگفتار

نخستین همایش ملی زبان‌شناسی پیکره‌ای، در مهرماه ۱۳۹۴ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به همت انجمن زبان‌شناسی ایران برگزار شد. برای این همایش ۲۴ مقاله از دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی سراسر ایران به دبیرخانه همایش ارسال شد که تقریباً تمامی محورهای همایش را پوشش می‌دادند. پس از داوری ۱۰ مقاله برای سخنرانی و چاپ برگزیده شدند. برای آشنایی هرچه بیشتر شرکت‌کنندگان و علاقمندان، همچنین ایجاد فرصتی برای همراهی و همکاری‌های میان‌پروژه‌ای، چهار پیکره تولیدشدهٔ زبان فارسی که همگی از داده‌های ارزشمند و مفید زبان فارسی هستند برای ارائهٔ گزارش، انتخاب شدند. زبان‌شناسی پیکره‌ای امروزه به دلیل کارآمدی بالا و تأثیر مهم آن در پیشرفت علم به شکل فزاینده‌ای مورد اهتمام پژوهشگران در همهٔ موضوع‌هایی است که به هر نحوی با زبان سروکار دارند. گستردگی مخاطبان آن، قابل اعتماد بودن داده‌های مستند و روش‌های این حوزه، بهره‌گیری از سرعت بالای رایانه در تهیهٔ پیکره‌ها و استخراج اطلاعات از آنها، همچنین امکانات خاصی که عرضه می‌کند سبب شده تا زبان‌شناسی پیکره‌ای به سرعت جایگاه ویژه‌ای را برای خود باز کند. زبان فارسی نیز از قافلهٔ پیشرفت این حوزه عقب نمانده و در کنار پژوهش‌های پیکره‌بنیاد خوشبختانه پیکره‌های ارزشمندی برای زبان فارسی تهیه شده است. پیکره‌های زبانی مجموعه‌ای از داده‌های طبیعی زبان هستند که بسته به نوع آن از متون نوشتاری و گفتاری، جمع‌آوری می‌شوند. این پیکره‌ها یا برچسب‌گذاری می‌شوند که در پردازش زبان طبیعی مورد استفاده قرار می‌گیرند، همچنین در بررسی‌های زبانی، انواع تنوعات زبانی را به گونه‌ای مستند در اختیار زبان‌شناس قرار می‌دهند تا دستاوردهای پژوهشی با اتکا به داده و شواهد انکارناپذیر زبانی مورد ارزیابی قرار گیرند و یا به صورت خام گردآوری می‌شوند. پیکره‌های خام مبنای پژوهش‌هایی قرار می‌گیرند که اطلاعات پیدا و پنهان متون را به صورت روش‌مند در اختیار قرار می‌دهند. نخستین همایش ملی زبان‌شناسی پیکره‌ای و مجموعه مقالات آن پوشش مناسبی از موضوعات

کاری این حوزه را به دست داده است که عنوان‌های زیر را دربرمی‌گیرد: پیکره‌های برجسب‌خورده با اطلاعات صرفی، نحوی، معنایی (در هر دو نوع گزاره‌های معنایی، هستان‌شناسی) و نوع اسم، پیکره‌های خام از نوع هم‌زمانی و تاریخی، پیکره‌های موازی و پیکره‌های زبان‌آموز، نحوه به‌کارگیری پیکره‌ها در پژوهش‌های زبان‌شناختی، استفاده از پیکره‌ها در تحلیل گفتمان و به دنبال آن بررسی مسائل اجتماعی و فرهنگی، کاربرد پیکره‌ها در آموزش زبان و فرهنگ‌نویسی.

لازم است از بزرگانی که در شکل‌گیری این همایش تلاش کردند، تشکر کنم. نخست از رئیس انجمن زبان‌شناسی ایران، سرکار خانم دکتر ویدا شقاقی به خاطر تلاش و همراهی‌های سخاوتمندانه در اجرای هرچه بهتر همایش، از مسئولان محترم پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، رئیس پژوهشکده زبان‌شناسی پژوهشگاه جناب آقای دکتر مصطفی عاصی، دبیر اجرایی سرکار خانم دکتر سپیده عبدالکریمی و همچنین شورای اجرایی همایش آقایان محمدحسن ترابی، عباس رجب‌سلمانی و خانم‌ها زهرا ابراهیم‌بانکی، سلیمه زمانی، شاهد زندی‌راد، آذین شهریاری‌فرد، مریم محمدی، طاهره همتی، ذلیخا عظیم‌دخت که بزرگوارانه در اجرای همایش بسیار کوشیدند، از سرکار خانم دکتر سعیدنیا برای ویرایش مقالات و از جناب آقای امیر احمدی مدیر محترم نشر نویسه پاریسی برای همراهی‌هایشان در اطلاع‌رسانی‌های همایش و همچنین چاپ مجموعه مقالات.

در پایان شایسته است از کمیته علمی و هیأت داوران همایش صمیمانه تشکر کنم، همچنین از استادان، دانشجویان و پژوهشگران گرانقدر که با ارسال مقاله خود به غنای علمی این همایش افزودند و دستاوردهای پژوهشی خود را با علاقمندان این حوزه در میان گذاشتند صمیمانه سپاسگزاری می‌کنم.

آزاده میرزائی

مهرماه ۹۴